

HALK SAęLIęI UZMANLARI DERNEęI

TÜRKİYE’NİN DEPREM RİSKİ VE KONUT SORUNU

“Ülkemizde son zamanlarda konut ihtiyacını gidermek amacıyla acilen 250 000 konut yapılacağı duyurulmuştur. Nitelikli konut stoğunun yetersiz olduğu açık olmakla beraber, çeşitli belirsizliklerle dolu olan güncel yatırım projeleri yerine kıymetli zamanımızın ve kaynaklarımızın İstanbul’da yakın zamanda beklenmekte olan deprem zararlarını azaltmak için kullanılması hem daha akılcı hem daha ekonomik olacaktır.”

Ülkemizde hem can hem de mal kaybı bakımından ilk sırada yer alan afet türü depremdir. Afetler nedeniyle meydana gelen can kayıplarının kabaca yüzde 60’ı depremler nedeniyle meydana gelmektedir. Bulunduęu coğrafya itibariyle Türkiye, en etkin deprem kuşaklarından biri olan Akdeniz-Alp-Himalaya kuşacı üzerinde yer almaktadır. Bu kuşak, dünyadaki depremlerin yaklaşık yüzde yirmisinin meydana geldiği ve Türkiye’de ortalama olarak beş yılda bir, yıkıcı bir depreme neden olan aktif bir kuşaktır.¹

Barınma hakkı temel insan hakları arasında yer almaktadır². Barınma hakkı güvenli ve sağlıklı konutlarda barınabilme hakkıdır; yani kabaca, fiziksel güvenlik ve konfor unsurlarının yanısıra alt yapı, sağlık, eğitim ve sosyal hizmetlere erişimi olan konutlardır. Barınma hakkı uzun yıllar ülkemizin temel sorunlarından birisi olmasına rağmen planlı, kapsamlı, bütüncül politikalar üretilememiş, aksine farklı sorunları da besleyerek barınma sorunu katlanarak büyümüştür. Barınma hakkı kapsamında yaşanan sorunlar son yıllarda ekonomik ve inşaat sektörüne dayalı bir ekonomik yaklaşım sergilenmesi ve konutun yatırım aracı olarak görülmesi ile daha da artmıştır. Ülkenin afet riskleri ve politikası, tarım politikası, iklim değişikliği ve göç gibi unsurlar göz önüne alınmadan atılan her adım sadece sorunu besleyeceği gibi ülkenin kıymetli ve kısıtlı imkan ve zamanını boşa harcayacaktır.

Bilindięi üzere Marmara Bölgesinde İstanbul’u yoğun bir şekilde etkileyebilecek bir deprem beklenmektedir. Yapılan bazı tahmin çalışmalarında³, çalışma kapsamında değerlendirilen İstanbul’da yer alan 1.166.330 binadan %26’sının hafif, %13’ünün orta, %3’ünün ağır, %1’inin çok ağır hasar görmesi beklenmektedir. Ağır ve çok ağır hasarlı binaların onarılamayacak boyutta hasar alması, orta hasarlı binaların ise onarım yerine yıkılıp yeniden yapılmasının daha ekonomik olacağı öngörülmektedir. Bu da yaklaşık binaların %17’sine ve 194.000 binaya tekabül etmektedir. Bu binalardaki hasarın maliyetinin 68 milyar TL ve binalardaki yapısal olmayan hasarlarda düşünöldüğünde 120 Milyar TL’yi aşacağı tahmin edilmektedir. 15.000’e yakın kişinin hayatını kaybedeceği, 8.000 civarı ağır yaralıya ek olarak hastane şartlarında tedavi gerekecek 40.000’e yakın yaralı olacağı, 640.000 hanelik acil barınma ihtiyacı ortaya çıkacağı tahmin edilmektedir. Söz konusu rakamların 2019 yılı rakamları olduğunu ve İstanbul’un 2021 nüfus artış hızının 2.4⁴ olduğu da göz önüne alınmalıdır.

Türkiye’nin insan, ekonomik, kültürel ve sosyal dahil olmak üzere birçok alanda kaynaklarının önemli bir kısmını barındıran İstanbul’un yaşayacağı bir depremin etkilerinin sadece İstanbul ile sınırlı kalmayacağı aşıkardır. Bu koşullarda ülkenin sınırlı kaynaklarını ve zamanını uygunsuz yere harcamak çok büyük bir yanlıştır. Bu yanlıştan bir an önce dönölmeli ve konut sorununu bilimsel veriler ile değerlendirerek kapsamlı kalkınma planları çerçevesinde hareket edilmelidir.

HASUDER Afetler ve Acil Durumlar Çalışma Grubu adına Sıdıka Yeşil-Tekeli tarafından hazırlanmıştır.

HALK SAęLIęI UZMANLARI DERNEęİ

Kaynaklar:

1. https://www.afad.gov.tr/kurumlar/afad.gov.tr/e_Kutuphane/KurumsalRaporlar/Afet_Istatistikleri_2020_web.pdf (eriřim tarihi: 22.09.2022)
¹<https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/international-covenant-economic-social-and-cultural-rights> (Birleřmiř Milletler Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleřmesi Part III, Article 11, (eriřim tarihi: 22.09.2022)
2. https://depremezmin.ibb.istanbul/wp-content/uploads/2020/02/DEZiM_KANDiLLi_DEPREM-HASAR-TAHMiN_RAPORU.pdf 22.09.2022)
3. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=45500> (22.09.2022)